

ΚΘΒΕ: «Ελεύθερο Ζευγάρι» | Κριτική της παράστασης

 cityportal.gr/eleythero-zeygari-kritiki/

November 28, 2021

- [Δραχική](#)
- »
- [Θέατρο](#)
- »

από [Παύλος Λεμοντζής](#) 🕒 28/11/2021 - 18:30

Ντάριο Φο: [«Ένα ελεύθερο ζευγάρι»](#) στο «Μικρό» της Μονής Λαζαριστών από το Κ.Θ.Β.Ε.

«Ελεύθερο Ζευγάρι» – Πρόλογος

Τα μείζονα ζητήματα ή ηθικά διλήμματα, αν θέλετε, που θέτει αυτό το έργο, με ώθησαν να σκεφτώ δύο εκδοχές. Η πρώτη είναι μεταξύ της ποιότητας του σατιρικού χιούμορ των Φο – Ράμε και του Μολιέρου, κλασικού συγγραφέα του κωμικού θεάτρου. Η δεύτερη, μεταξύ της ποιότητας του σύγχρονου αστικού χιούμορ και της εγγενούς κατάστασης του πολιτικού θεάτρου. Και οι δύο αναλογίες είναι ισχυρές και αποκαλυπτικές. Οι θεατρικές πρακτικές που φέρνουν στη σκηνή τις παγιωμένες θέσεις του πολιτικοκοινωνικού status που βρίσκεται εκτός σκηνής, είναι αυτές που ο Σαρτρ (στο δίδυμο ρόλο του: θεατρικός συγγραφέας-θεωρητικός), συνήθιζε να αναφέρει ως θέατρο της κατάστασης.

Συμπέρασμα: Σ' αυτό το λογοτεχνικό πλαίσιο το συγκεκριμένο θεατρικό έργο θεωρείται, αναπόφευκτα, και πολιτικό. Η δεξιοτεχνία των συζύγων συγγραφέων Φο και Ράμε, αλλά και άλλων πριν από αυτούς, είναι η ικανότητά τους να περιηγούνται στις υπάρχουσες καταστάσεις και να κάνουν την πολυπλοκότητά τους να αντηχεί στα κείμενά τους με, τουλάχιστον, πολιτική σημασία.

Όπως συμβαίνει και στο «Ελεύθερο ζευγάρι», το οποίο δεν έχει μεν τις ηχηρές πολιτικές αιχμές που διαθέτουν άλλα έργα του συγγραφικού διδύμου, ωστόσο, θίγει έντονα παραδεδωμένες αρχές όπως η συζυγική πίστη, η οικογενειακή αξιοπρέπεια και η υποδεέστερη θέση της γυναίκας απέναντι στον άνδρα.

Watch Video At: <https://youtu.be/kD-v6b3NUsM>

Υπόθεση

Μετά από τριάντα χρόνια γάμου, το ζευγάρι της ιστορίας μας βρίσκεται αντιμέτωπο με την κούραση και την βαρεμάρα, ώσπου ο σύζυγος αρχίζει τις απιστίες. Η σύζυγος ανήμπορη να το αντιμετωπίσει, καταφεύγει σε διάφορε σκηνές ζηλοτυπίας απειλώντας ότι θα αυτοκτονήσει. Τότε ο σύζυγος της προτείνει να ακολουθήσουν το παλιό, αλλά δοκιμασμένο μοντέλο του “ελεύθερου ζευγαριού”. Όταν όμως η σύζυγος αποφασίζει να ακολουθήσει την συμβουλή του, οι ρόλοι αλλάζουν και το θύμα γίνεται θύτης.

Η απόλυτη φάρσα για την κρίση ενός γάμου, όπου το συγγραφικό δίδυμο Ντάριο Φο – Φράνκα Ράμε ξεδιπλώνουν με σαρκαστικό τρόπο όλη τη γελοιότητα και υποκρισία της μεγαλο-αστικής τάξης που, ψάχνοντας να βρει λύση στο αιώνιο πρόβλημα της πλήξης και της θανατηφόρας συνήθειας στο γάμο, καταφεύγει σε «προχωρημένους» τρόπους να σωθεί και να αναγεννηθεί.

Ανάγνωση

Ήταν το 1982 όταν ο Ντάριο Φο και η Φράνκα Ράμε έγραψαν και ερμήνευσαν το «Ελεύθερο ζευγάρι» στον απόηχο των διαδηλώσεων στην Ιταλία, στα τέλη της δεκαετίας του '60, όπου τα δημοψηφίσματα για τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων και του διαζυγίου, για την ακύρωση του εγκλήματος της μοιχείας και για τα μέτρα που σχετίζονται με «δολοφονίες τιμής», το γειτονικό κράτος προσπάθησε να εξερευνήσει νέα εδάφη, σκεπτόμενο ακόμη και την πιθανότητα «ανοιχτών ζευγαριών», δηλαδή σχέσεων που δεν

περιορίζονται στη μονογαμία. Δυστυχώς, όπως εξηγεί το έργο, ο πρώτος κανόνας ενός πιθανού ελεύθερου ζευγαριού είναι ότι είναι ανοιχτό μόνο για τον άντρα! Αν, όμως, είναι ανοιχτό και από τις δύο πλευρές, τότε καταλήγει σε ένα «καράβι που βουλιάζει».

Αν και οι καιροί έχουν αλλάξει στον δυτικό κόσμο, οι απαρχαιωμένες αντιλήψεις περί ισοτιμίας των δυο φύλων παραμένει ο ίδιος, όπως ήταν πάντα. Στη χώρα μας, στην οποία η καταστολή και ο ανδρικός σοβινισμός δεν είναι καθόλου εύκολο να εξαλειφθούν, η πλειοψηφία των πολιτών πρέπει να αγωνίζεται διαρκώς ενάντια στη συναισθηματική, πολιτιστική και κοινωνική οπισθοδρόμηση μερίδας ανδρών, που απασχολούν δελτία ειδήσεων με επεισόδια βίας.

Μια σύγχρονη σκηνοθεσία αυτού του έργου είναι κι ένας φόρος τιμής στη Φράνκα Ράμε, μιας εξαιρετικά δυναμικής γυναίκας, που πλήρωσε ακριβά τα πιστεύω της αλλά και την εξυπνάδα και το ταλέντο της.

Ο συγγραφέας

Ο Ντάριο Φο (24 Μαρτίου 1926 — 13 Οκτωβρίου 2016) ήταν Ιταλός θεατρικός συγγραφέας, ευθυμογράφος, ηθοποιός, μίμος, θεατρικός σκηνοθέτης, ραδιοφωνικός παραγωγός και συνθέτης. Χρησιμοποιούσε τεχνικές της κομέντια ντελ' άρτε και συνεργαζόταν στενά με τη σύζυγό του, Φράνκα Ράμε.

Στα έργα του είχε ασκήσει κριτική, μεταξύ των άλλων, στην πολιτική της Καθολικής εκκλησίας για τις αμβλώσεις, τις πολιτικές δολοφονίες, το οργανωμένο έγκλημα, την πολιτική διαφθορά και το Μεσανατολικό. Τα θεατρικά του κείμενα, συχνά, βασίζονται στον

αυτοσχεδιασμό, στο λαϊκό παραμύθι, στο ύφος της commedia dell' arte. Τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε 30 γλώσσες.

Το 2006, ο Φο ήταν υποψήφιος για δήμαρχος του Μιλάνο, της πιο σημαντικής, οικονομικά πόλης της Ιταλίας. Ο Φο, που πήρε πάνω απ' το 20% των ψήφων, υποστηριζόταν από την Κομμουνιστική Επανάσταση.

Έγραψε 21 θεατρικά έργα από το 1953 έως το 2003, ενώ το 2005 έγραψε στα αγγλικά ένα αφιερωμένο στον Μπους. Το «Ανοιχτό ζευγάρι» γράφτηκε το 1983.

Ο πολυδιάστατος καλλιτέχνης τιμήθηκε το 1997 με το Νόμπελ Λογοτεχνίας, ως ένας από τους σημαντικότερους θεατρικούς συγγραφείς και επειδή, «όπως οι γελωτοποιί του Μεσαίωνα, έτσι κι αυτός μαστιγώνει την εξουσία ξαναδίνοντας αξιοπρέπεια στους ταπεινούς».

Πολλά από τα γνωστά έργα του έχουν παρουσιαστεί από ελληνικούς θιάσους, με την πρωτιά να ανήκει στο Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν, που ανέβασε το έργο «Ισαβέλα τρεις караβέλλες και ένας παραμυθός», την περίοδο 1974-1975. Κατά την διάρκεια της δικτατορίας της 21ης Απριλίου είχε στηρίξει, μεταξύ των άλλων, τον αγώνα των Ελλήνων αντιστασιακών κατά της χούντας των συνταγματαρχών. Την τελευταία περίοδο της ζωής του στήριζε το «Κίνημα Πέντε Αστέρων» του Μπέπε Γκρίλο. Ο Ντάριο Φο πέθανε στις 13 Οκτωβρίου 2016 σε ηλικία 90 ετών.

Τα τεράστιο έργο του δεν είναι δυνατόν να αποτυπωθεί σε μια παράγραφο. Όμως, ο θεατής – αναγνώστης που τον αγνοούσε (συμβαίνει και στις καλύτερες οικογένειες) θα εισπράξει τις ενδιαφέρουσες καμπές της πολυσήμαντης ζωής του.

Η παράσταση

Αυτός ο εξαιρετικά ευφυής σκηνοθέτης Μιχάλης Σιώνας, και απρόσμενα γαλαντόμος, εξαφάνισε την κλειδαρότρυπα, άφησε ανοικτά τα φώτα σκηνής και πλατείας σε όλη τη διάρκεια της παράστασης, μας έβαλε μέσα στη ροή της ρεαλιστικής δράσης, ως δώρο, μας θάμπωσε τον συνηθισμένο καθρέφτη της αλληλοεπίδρασης, μας εκμαίευσε με χειρουργική δεινότητα κι ακρίβεια το γέλιο ως επίφαση της ντροπής, των ενοχών, της παραπλάνησης του δεύτερου μισού με υπεκφυγές και παραμύθια, της εγωιστικής ζήλειας και της άλλης, της παράφορης, και μας παρέδωσε στο alter ego μας, πάνω και μέσα στα λόγια, στις κινήσεις, στην ψυχή, στον αγώνα δυο υπερταλαντούχων πλασμάτων που φέρουν τα ονόματα **Λίλα Βλαχοπούλου** και **Γιάννης Σαμψαλάκης** και ανήκουν στο δυναμικό του Κ.Θ.Β.Ε.

Η Άννα Βαρβαράσου – Τζόγια έφερε το κείμενο από το 1983 στο 2021 με τη μετάφρασή της σε καθημερινή, ελληνική και άκρως ρεαλιστική γλώσσα, αν και νομίζω ότι αυτή η υπόθεση δεν περιορίζεται σε χρονικά περιθώρια, είναι και θα είναι διαχρονική, όσο υπάρχουν άνθρωποι.

Όλοι μαζί, μας φώναξαν ή μας ψιθύρισαν ή μας έκραξαν ή μας ξεμπρόστιασαν δημόσια «καρφώνοντάς» μας στον τοίχο σαν αφίσα «wanted», ψεκάζοντάς μας με σπρέι αόρατο αλλά με ευδιάκριτο το γκράφιτι: «εσείς οι ωτακουστές κι αυτόπτες μάρτυρες των δρώμενων στο σπιτικό μας, είστε η εικόνα μας».

Με κριτική διάθεση θα πω ότι η σκηνοθεσία του Μιχάλη Σιώνα αναδεικνύει πόσο τέλεια συγχρωτίζεται με το κοινό αυτό το θεατρικό κομμάτι που απαιτεί τη συμμετοχή του και που, μέσα από μια συνεχή ροή ταχέων διαλόγων, σχεδόν παράδοξων καταστάσεων και τραγικών κωμικών ανατροπών, εξετάζει τη συναισθηματική δυναμική των ζευγαριών του παρελθόντος και του παρόντος.

Ένα κασετόφωνο είναι το σκηνικό, το βασικό θεατρικό εργαλείο, ένας τεχνητός Courier που μεταφέρει τη σκυτάλη των διαπραγματεύσεων ανάμεσα στο «ελεύθερο» ζευγάρι. Δέχεται ηχογραφημένες κασέτες κι ό,τι ακούγεται, μετακινεί τους ήρωες από το μπαλκόνι, στο μπάνιο, στο σαλόνι. Κασέτες που καθορίζουν χώρο και χρόνο, αλλά δίνουν ευκαιρίες για ρεσιτάλ ερμηνείας και στους δυο, ενώ, ταυτόχρονα, αναμοχλεύουν εσωτερικές συγκρουσιακές σκηνές που έχουν αποθηκεύσει στην απόρρητη σκευή της λήθης, οι θεατές.

Ρόλο υλικών στη σκηνή μπορούν να παίξουν τα σώματα των ηθοποιών, ο ήχος, ο φωτισμός, το ίδιο το κείμενο. Σε άλλη περίπτωση θα έλεγα ότι η παντελής απουσία σκηνικού αφαιρεί μέρους των αισθήσεων. Διεγείρεται, ίσως, ασθενέστερα η όραση, η όσφρηση, η εντύπωση γενικότερα της υλικότητας και της υφής, επειδή το σύνολο των υλικών επί σκηνής συνιστά ένα απόθεμα σημαινόντων που ο θεατής προσλαμβάνει, χωρίς να μπορεί ή να θέλει να το μεταφράσει σε σημαινόμενα. Ωστόσο, στη θεατρική αισθητική η σκηνή ποικίλλει από ουδέτερος, συμβολικός, έως αφηρημένος χώρος, όπου προέχει η ακρόαση του κειμένου. Εδώ συμβαίνει μια διάδραση εξόχως απολαυστική και αποκαλυπτική. Η διαρκώς φωταγωγημένη αίθουσα αγκαλιάζει και τα δυο επίπεδα, οι ρόλοι ξοδεύουν ενέργεια, ταλέντο και υπόκριση στη σκηνή κι οι θεατές ταξινομούν τις αλήθειες τους μονολογώντας εσωτερικά.

Οι ηθοποιοί του Κ.Θ.Β.Ε. Λίλα Βλαχοπούλου και Γιάννης Σαμψαλάκης ερμηνεύουν έξοχα, αφοπλιστικά, καθηλωτικά και τόσο ρεαλιστικά το ανοιχτό ζευγάρι, ώστε ο θεατής πολύ γρήγορα βρίσκει τον εαυτό του ανάμεσα στις καταστάσεις, ταυτίζεται μαζί τους, ανάλογα το φύλο τους, συμπάσχει, γελάει, δακρύζει και μένει με το στόμα ανοικτό στο φινάλε. Ο Στέφανος Πίπτας εμφανίζεται στο τελευταίο μέρος του έργου, αλλά δε θέλω να γράψω ποιον ρόλο ερμηνεύει. Πρέπει να δείτε την παράσταση για να συμφωνήσετε μαζί μου. Πρόκειται για δουλειά που αξιοποιεί τον όρο «σύγχρονο θέατρο», με τον επιτυχέστερο τρόπο.

Σας προτρέπω. Δείτε την. Μην τη χάσετε.

«Ελεύθερο Ζευγάρι» από το ΚΘΒΕ | κριτική: **Παύλος Λεμοντζής** | cityportal.gr

| [«Ελεύθερο Ζευγάρι» Μικρό Θέατρο Μονής Λαζαριστών](#)

[Θέατρο κριτική](#)

[Διαβάστε όλα τα τελευταία νέα](#) | [Ενημερωθείτε](#)

Ακολουθείστε το Cityportal.gr στο [Google News](#) για να μαθαίνετε πρώτοι όλα τα τελευταία νέα

Cityportal.gr Live ενημέρωση: **[Ο κορωνοϊός λεπτό προς λεπτό στην Ελλάδα και παγκοσμίως](#)**